

նակու թիւն ունեն: Սա հնարեց հիւանդներին համար մի սննդաբար սուպ և երևելի մսի է կ ս տ բ ա կ տ բ:

ՊՈՐՏՈՒԳԱԼԻԱ

Մարիզ Վալադա, պալատի տնօրէն, յայտնեց պալատի նստում: Թէ զահր վաճառքի մէջն է, Թէ կան յեղափոխական տարրեր, որք աշխատում են երկպառակոյ թիւն գցել երկրի մէջ: Նորա հետ չը համաձայնեց մի-նիստրներին խորհրդի նախագահ, պատասխա-նելով, որ Պորտուգալիան աւելի աջող հան-գամանքներում գտնվելով քան Թէ Եւրո-պայի շատ երկրները, նա չէ տեսնում այն վտանգները որք պ. Վալադայի կարծիքով սպառնում են իր հայրենիքին:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Պարսից Շահը թողեց Թէհրան քաղաքը ապրիլի 19-ին, եւրոպական ճանապարհոր-դութիւնը սկսելու համար: Բոլոր մեծ պաշ-տօնեաները ներկայ էին: Ժողովուրդը մեծ ոգևորութեամբ ուղևորում էր նորին մեծու-թեան: Շահի վրա մեծ տպաւորութիւն արաւ ժողովրդի ցոյց տուած համակրական զգաց-մունքները: Նորա բացակայութեան ժամա-մանակ 12,000 զօրք պիտի մնայ Թէհրա-նում:

ԹԻՒՐԻԻԱ

Անգլիացի ընկերութիւնը Ռատու Գը-ժէկսոն յանձն է առնում շինել Փորը-Արիա-յում երկաթուղիները գծերը, առաջարկե-լով տեղութեանը իր մշակված պրօկտը: Երկ-վելու երկաթուղիների գծի չափը 3,000 կի-լոմէտր (3000 վերստ) տարածութիւն կու-նենայ: Սուլթանը վաւերացրեց պրօկտը և անելու փոխառութիւնը հաստատեց: Յոյս կայ որ այս օրերս Գժէկսոնին կատարե-լապէս կը տրվի երկաթուղու վրա կօնցե-սիան:

Թուրքաց տեղիւի վարչութեան ծառա-յողներին և Պարսից հպատակներին մէջ, որք կ'օն տրաբան դ ա յ ո վ էին պարագայում, մի շատ սաստիկ անբաւականութիւն է ծա-գել, այնպէս որ արիւնն էլ թափվեցաւ: Այդ և սրա նման տխուր իրողութիւններ աչքի առաջ ունեցելով, թուրքաց կառավարութիւնը գիտաւորութիւն ունի կանոնաւոր տառա-կան պայմաններ կապել Պարսից պետութեան հետ:

ՆԱՄԱԿ ՎԻԷՆԱՅԻՑ

Ահա մօտենում են աշխարհի ամենահոգեւոր խաղաղական պատերազմի օրերը: Աւստրիայի մայ-րաքաղաքը ասպարէզն է ընտրուած այս համաշ-խարհական մրցութեան համար: Արդէն, հաղաբա-ւոր երկաթուղի լի կառքեր ամէն օր նիւթեր են բերում աշխարհի ամէն երկրներից, իւրաքանչիւր երկրի իր բոլոր ճարտարութեան և աշխատանքի ամենաազնիւ պտուղը ուղարկում է այստեղ: Այս խաղաղական պատերազմի մէջ արիւնը թափելու չէ, այլ մարդիկը միմեանց մէջ կը մարտեն, կը մրցեն իրանց աշխատանքի օգնութեամբ:

Երկու տարուց աւելի Աւստրիայի մայրաքաղաքը զբաղուած է այդ խաղաղական մրցման ասպա-րէզը պատրաստելու և իւրաքանչիւր երկրի և ազգի երկրագործներն, գործարանատէրերը և ամենա-տեսակ մարդկային հոգեկան և նիւթական պի-տոյից համար պարագայը անձինք, ներկայացնելով իրանց ճարտարութիւնը և արուեստը մեծաւ ան-համբերութեամբ և յոյսով սպասում են այն օրին, երբ հանդէսը կըսկսուի և օտար համարուեստա-կանի աշխատանքը իրանց աշխատանքի հետ հա-մաշխարհական տեսութեամբ և կրիտիկային կը ներկայացուին:

Մայիսի մէկին Աւստրիոյ կայսրը, միւս տեղու-թեան ներկայացուցիչներին հետ, բանալու են վիեննայի աշխարհադէտը, այս օրերը Պրուսիայի թագաւորանգը գալու է այդ հանդիսի բացման

համար իրեն ներկայացուցիչ հիւսիսային Գերմա-նիայի կայսրութեան: Յունիսի գալու և այստեղ մեր Ռուսաց կայսրը, Պրուսիայի կայսրը, իտա-լիայի թագաւորը խօստանում է եթէ նրա քաղա-քական հանգամանքները թող տան, ֆրանսիայի հասարակապետութեան նախագահ թիւրը, հան-գուցեալ Նապոլէոն III Բոնոբարտի ժառանգը և ուրիշ ազգերի ներկայացուցիչներ: Նոյնպէս սպա-սում են Պարսից Շահին, որի ընդունելութեան հա-մար Աւստրիայի կայսրը հրամայել է Վարսից ե-րաժշտական եղանակներից պիւնտաներ գլելու: Այս օրերս երկրի երաժշտութեան խումբի կապելայա-տերները մէկն, հինգ զանազան երաժշտութեան եղանակներ ներկայացրեց, որոնցից կասեր հրա-մանաւ մինը ընտրուեցաւ Շահի ընդունելութեան ժամանակ խաղալու, իսկ մնացած բոլոր եղանակ-ների համար կըրթվում են վիեննայի բոլոր երա-ժշտական խումբերը: Պարսից Շահին պէտք է ակտորներ թիւի երկու ճանապարհորդութեանց յետոյ, վերադառնալ իր հայրենեաց եղանակներն լսե-լու: Այս տեսակ հայրենական զգացումն ոչ թէ միայն Պարսից Շահին է առանձին նշանակուած, այլ զրեթէ ամէն երկրի մարդիկը այստեղ կը դռնեն երկի մի բան, որ ծանօթ լինի, որ մտաբերի իր հայրենիքը, խեղճ Հայն էլ մի բան կը գտնի այս-տեղ իր հայրենիքն մտաբերողը:—Լուում! Թէ Հայ վաճառականներից մի քանին էլ զանազան առա-կաններ են ներկայացնում:

Աւելորդ չեմ համարում յիշել որ այս հանդիսի մէջ մանկավարժական և դաստիարակական մասի վրայ առանձին ուշադրութիւն է դարձրած. Զատիկ ուրբաթ օրը Աւստրիոյ թագաւորանգը ուսում-նական մասի և ուրիշ ներկայացուցիչների հետ այցելութիւն արաւ աշխարհահանգէսի մանկավար-ժական և դաստիարակական մասին և ինչպէս ասում են զարմացած մնաց ներկայացրած առա-կանների և ձեռքի բազմատեսակ լինելու վրայ:

Ապրիլի 1-ին: Բ. Թ.

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նորերում մի գերմանացի գիտնական շատ հե-տաբերելի փորձեր է արել հաւերի արգասաւո-րութեան մասին: Նորա գիտողութիւններից երե-ւում է որ հաւը իր գոյութեան ընթացքում կա-րող է մօտ 600 ձու գնել, սոցանից առաջին տա-րին 20 հատ, երկրորդ տարին 120, երրորդ 135, չորրորդ 114: Հետեւեալ չորս տարին այս արգա-սաւորութիւնը աւելի ու աւելի թուլանում է այն-պէս որ իններորդ տարին հաւը միայն 10 ձու է դնում: Այստեղից երևում է, որ ամենաարդիւ-նաւոր տարին երրորդն է և որ հինգ և վեց տա-րեկան հաւը միայն բեռն է իւր տիրոջ համար:

«Մեղու Հայաստանի» լրագրին հազորդում են Ալեքսանդրապոլից որ անցեալ տարուց սկսած մինչև այժմ տեղի յղի կանանցից շատերը երկո-րեակներով ծննդական են պարկել և այդպիսի կանանց թիւը մինչև քառասուն է հասել, իսկ մեր լրագրին գրում են Երևանից որ վերջին ժա-մանակները թէ հայ թէ թուրք հասարակութեան մէջ կանանց մեծ թիւը նոյն երեւոյթին է ենթարկ-ված, միայն այն զանազանութեամբ որ 3 կամ 4 երեխաներից միտաին ծնված, շատերը հրէշներ են լինում, մի քանի ոտներով, ձեռքերով և եր-կու զլխանի: Երեխաները ծնվելուց յետոյ, շու-տով մեռնում են:

Тифлисскіе Вѣстникъ լրագիրը զարձեալ մի պատաս-խան է տալի իր 43-որդ համարում պ. Ա. Մ-ի դէմ: Պ. Ա. Մ. հաւատացնում էր իր յօդվածում, որ Тиф. Вест. լրագրի յօդվածագիրը պահանջում էր վերցնել բոլորովին ռուսաց լեզու և նրա տեղը հայոց, վրաց կամ թուրքաց լեզու դարձնել դա-ստութեան լեզուներ արվեստագործական ու-սումնարանում: Բայց Тиф. Вест. երբէք այդ տե-սակ բան առած չէ, այլ պահանջում էր ինչպէս և մենք, որ գոնէ սըրբոված չը լինեն տեղական լեզուները դաստաւութեանց:

Այնքալ պ. Ա. Մ. չը գիտէ որ նոր մեթոդի օգ-նութեամբ կարելի է դաս տալ և գ ու գ ը ն թ ա ճ երկու լեզու: օրինակ տեղական լեզու ռուս լեզվի օգնութեամբ և ռուս լեզու տեղականի օգնու-թեամբ և այլն...

Кавказъ լրագրում կարգում ենք մեզ հաղորդե-ցին, որ վիճակային ուսումնարանական վարչու-թիւնը զբաղված է այս բօլէիս ժողովրդական

ուսումնարանների տեսչների պաշտօնը հաստա-տելու, իւրաքանչիւր զաւառում Անդրկովկասեան երկրի մի մի տեսուչ: Այդ տեսուչներին կեն-թարկվին բոլոր ստորին ուսումնարանները, չը հա-նելով և եկեղեցականները, այլադաւանները, բա-րեգործականները և այլն, որ իշխանութեան և պատկանէին այն ուսումնարանները:

«Մշակի» համարը արդէն չարված էր, երբ ստա-ցանք ապրիլի 19-ին բարեգործական նպատակով տուած ներկայացման հետեւալ հաշիւը: Խմբ.

Ամոյս 19-ին բարեգործական նպատակով ներկայացրած պ. Գարբիէլ Սոււնդուկեանցի «Քանդած օջախ» կատակերգութիւնից գո-յացել է արդիւնը 1019 բուրլի և 10 կոպ: Բացի դորանից մի քանի անձինք, չ'նայելով տոմսակների գների բարձրութեանը, նուի-րել են աւելորդ 23 բուրլի և 45 կոպէկ: Ուրեմն արդիւնը ընդամենը եղել է 1042 բուրլի և 55 կոպէկ: Ծախս եղել է 234 ռ. 95 կոպէկ, որից 200 բուրլին թատրօնի ծախք, իսկ մնացած 34 բուրլի և 95 կոպ. մասը ծախքեր: Զուտ արդիւնը մնացել է 807 բուրլի և 60 կոպէկ, որի երկու երրորդ մասը այն է 538 բուրլի և 40 կոպէկ ներ-կայացնողները որոշել են յանձնել Ս. Գա-յեանեան հայ օրիորդաց ծխական ուսում-նարանին, իսկ մի երրորդ մասը այն է 269 բուրլի և 20 կոպէկը յանձնել Ս. Մարիա-մեան հայ օրիորդաց ծխական ուսումնա-րանին:

Մշակի 10 համարում Մեծ-Շուլաւէրի նամակի մէջ տպուել է 1000 ռ. այնտեղի ջրանցք բանա-լու համար, բայց պէտք է լինէր 10,000 ռ. նոյն-պէս ասուած է. եթէ առաջուց կտան 1000 ռ. պէտք է լինէր 10,000 ռ.

Ա Ռ Ե Ի Տ Ր Ա Կ Ա Ն

ԹԻՖԼԻՉԻ ՎԱՃԱՌԱՆՈՑ			
(Ապրիլի 25-ին):			
ՈՍԿԻՆ, (պօլուխուրդիւ)	6	9	կ.
ԲԱՄԲԱԿԸ Երևանու.	4	10	„
„ Երկրորդ տեսակը.	4	—	—
„ Ամերիկայի սերմից.	7	—	—
ԲՈՒՐԴԸ Թուշի.	5	50	„
„ Երկրորդ տեսակը	5	—	—
„ Թարեքեամի.	3	—	—
ՇԱՔԱՐԸ Ռսի (Բրօցկու).	7	40	„
„ Միւս տեսակը.	7	20	„
„ զաղրանիցու տրանցիդ.	5	20	„
մաքսը վճարած.	8	50	„
ՇԱՔԱՐԱՒԱՋԸ Ռսի.	6	50	„
ՂԱՂՎԱ Լիվանի լաւ.	—	—	—
ՂԱՂՎԱ Մօկո, շատ լաւ.	18	—	—
„ Մարտինիկոյի, ցածր.	12	50	„
ԱԼԻԻՐԸ Երևանի առաջին տե-			
սակը.	1	45	„
„ Երկրորդ տե-	—	—	—
սակը.	1	40	„
ԱԼԻԻՐԸ Գեանջու հասարակ.	—	—	—
„ Շորագեալու.	4	60	„
ԳԱՐԻՆ Երևանի.	1	15	„
ՊԳՊԵՂԸ.	11	—	—
ՇԻՐԱՍԻՏԻ ձէթ.	8	—	—
ՄՈՄ.	13	—	—

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՆՈՑ			
ՓՈՒԱՆԱԿ. բարաթ պօլս.	6	75	—
„ Թաւրիգում վճա.	—	—	—
ՄԱՐՍԵԼ և Փարիզ, 100 բուրլին ածէ.	345	Ֆր.	—
10ՆԴՈՆԻ վերա, (Օդէսայի կուրսը)	7	բուրլի 34 կոպէկը ածէ.	—
ՄԱՐՍԵԼԻՆ Բամբակի 50 քիւ.	—	—	—
(3 փութ 2 գրվ.) ծախվում է.	—	—	—
ՄԱՐՍԵԼԻՆ Երևանու Ամերիկ. սեր-	—	—	—
մի բամբակը ծախվում է.	95	Ֆր.	—
„ առաջին տեսակը.	72	Ֆր.	—
„ Երկրորդ տեսակը.	62	Ֆր.	—

ՄԱՐՍԵԼԻՆԻ թուշի սպիտակ բուրդը	
ծախվում է.	95 Ֆր.
Երկրորդ տեսակը.	90 Ֆր.
Թարաք. բուրդը ածէ.	70 Ֆր.
Ղարաք. բուրդը ածէ.	60 Ֆր.
Երկրորդ տեսակը.	55 Ֆր.

ՊԵՏԵՐԲՈՒԳԻ ՎԱՃԱՌԱՆՈՑ:	
(Ապրիլի 13-ին)	
10ՆԴՈՆ.—մի բուրլի ածէ.	32 3/4 պէնս (փոխա-նակ 40 պէնս):
ՓԱՐԻՉ.—մի բուրլի ածէ.	344 սանտիմ (փո-խանակ 400 սանտիմ):
Առաջին ներքին 5% փոխառութեան տոմսակ	15 1/2
Երկրորդ	15 1/2
5% Բանկի տոմսակ	1 շրջանի 95
„	2 շրջանի 95
„	3 շրջանի —

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Քարափի թաղում (8 պօլիցիա-կան բաժին) Բէթղէհմեան փողո-ցում Եւան դ ու լ է ա ն յ ի սանդ-քըէնով տրվում են արժան գնով նոր սարգած բնակարաններ, բաղ-կացած 6, 4 և 2 սենեակներից, իրանց խոշանոցներով և սարգափ-ներով: Ամէն մի բնակարան ունի երկու գաւիթ (բազ) և երկու մուտք: Կառքերը հասնում են դռանը:

Մենք ստացանք հետեւեալ ծառ ու ց ու մ ն թիֆ-լիսի Բարեգործական Ը ն կ եր ու թ և ն կողմից:

Թիֆլիսի բնակիչներին լաւ յայտնի է, որ քա-ղաքիս Բարեգործական Ը ն կ եր ու թ և ն զլխաւոր նպատակներից մինն է ձրիաբար դաստիարակութիւն և կրթութիւն ա-մենաչաւոր դասի երեխաների, և որ միջոցները այդ նպատակին հասնելու համար, միւս-չին նպատակով իրեկերութեան ձգտումների իրա-դրծմանը, կախված լինելով նրանցից անբաժան պատահական հանգամանքներից: Այդ տեսակ մի-ջոցները մինչև ցայժմ բարեբար անդամների զրա-մական տուրք էին և զանազան վիճակաւորներից պարահանդէսներից, ներկայացումներից, կօնցէրա-ներից արդիւնքը:

Այժմ կամենալով հաստատել ըստ կարելոյն հաստատ և միակերպ մուտք կամաւոր նուէրների, ընկերութեան նիւթական միջոցները աճեցնելու, և նրա գործունէութիւնը հաստատ սկիզբների վրա հիմնելու համար, Ը նկերութիւնը մտադրած է կայսրութեան միւս նշանաւոր քաղաքների օրինակով, Թիֆլիսի մէջ էլ մտցնել յկօպէկ և նոց ն ու ի ռ ա տ ու թ իւ ն ը, որի նպատակով Ը նկերութեան անդամները յայտնի ժամանակին առանձին տուփերով (կրօժիկի) քաղաքային վար-չութեան ընդհանուր ժողովից ընտրված անձնքի մասնակցութեամբ, պիտի մասնաւոր ամեն մի տուն, ինչպիսիք յանուն անոգնական որբերի նուիրել մի կօպէկ բարի գործի համար:

Յայտնելով սորա մասին հասարակութեանը բարեգործական Ը նկերութիւնը յայտնի է, որ Թիֆ-լիսի բնակիչները, իրանց յատուկ անակաւորութեանը, զէպի բարեգործութիւնը արձագանք կը տան նրա այդ հրաւէրին, յիշելով որ տուղի ձեռքը չի աղ-քատանայ և որ ամեն տուրք բարի է և ամեն պարզ և կատարեալ:

Պատեւ ունեմ ծանուցանել որ ես մաս-նաւորապէս ծանօթ լինելով ՊՂեցերիկ ջուր և Լիւսնաթ գաղտնի շինելու կեպի-րին և նորա ապարանների գործարարու-թեանն, որն որ ես անձամբ երկար ժամա-նակ այդ տեսակ գործարաններում մէջ պատ-րաստել սովորելով կ'պարագէի, վասն որչի և այդ տեսակ գործարանների բերած օգուտը և շահը աչքի առաջ ունենալով, որն որ և մի մեծ գումարի կարօտութիւն չունի նորա սկսման համար հարկաւ առարկայքը պատ-րաստելու կիւթում առաջարկել սոյն իմ գիտաւորութիւնս և կ'հրաւիրեմ գործու-նէա անձանց ուշադրութիւնը որոնք որ կը կամենան մասնակից լինել մի ընկերութիւն հաստատելու համար Քանձակի մէջ Զեյ-ցերիկի ջրոյ գործարան բացել որոյ հիմնա-գրութեան համար հարկաւոր եղած գոր-ծիքներ բերել տալը, պատրաստել և միով բանիւ ամենայն հոգսերը կարգաւորելու պարտքը բոլորովին իմ վերաւ կ'առնուի: ցանկացողք սոյն իմ բարի նպատակ առաջար-կութեանս թող բարեհաճեն օրով առաջ իւրեանց կամքը յայտնել:

Գօտախնդա յԱվիկազ « № 29:—Թիֆլիս

Միւրիշ Միհրանեանց